

איך שגלגל מתגלגל

חוק לסילוק ולמחזור צמיגים משומשים, חלק ב': אחריות יבואני הצמיגים ויצרניהם

מנחם צ'פניק*

ממטרות החוק היא כי החל מתחילת תוקפו (1 ביולי 2007) ואילך יסולקו או ימוחזרו 100% מהצמיגים המשומשים.

החוק מטיל אחריות שנתית מספרית ומדויקת לסילוק או למחזור על יבואני הצמיגים, על יצרניהם ועל יבואני הרכב, בשיעור הגדל מדי שנה. לעומת זאת, מטיל החוק על צמיגיות אחריות "שיורית" לסלק או למחזור את יתר הצמיגים. כך נוצר כיסוי מלא של טיפול בכל הצמיגים המשומשים (הנושא יובהר בהרחבה בהמשך). הנוסחה הבאה מייצגת את הוראות החוק:

$$Ci+Ti+Ts=100\%$$

Ci = מספר הצמיגים שיבואן הרכב אסף, סילק ומוחזר בשנה, על פי הוראות החוק.

Ti = מספר הצמיגים שיבואן צמיגים או יצרן צמיגים אסף, סילק ומוחזר בשנה על פי הוראות החוק.

Ts = מספר הצמיגים שפינתה צמיגיה בשנה על פי הוראות החוק (שלא באמצעות יבואני הצמיגים או יצרניהם).

במידה שיוחלט להגיש כתב אישום, גובה הקנס שרשאי בית המשפט להטיל על היבואן או היצרן עשוי להגיע, במקרה של תאגיד, ל-134,600 שקלים. היה והעבירה נמשכת, רשאי בית המשפט להטיל קנס נוסף, של עד 10% מגובה הקנס, עבור כל יום שבו העבירה נמשכת

החלפתם, אחסונם ומקום המשמש לתיקון תקרים.

על פניו נראה, כי החוק מאפשר טיפול מדורג בצמיגים, על פי יעדי כמות, תוך הגדלת הכמות המטופלת מדי שנה (כלומר טיפול בחלק מהצמיגים המשומשים בלבד במשך מספר שנים), אך למעשה אין הדבר כך. אחת

בחלקה הראשון של סדרת כתבות זו תיארתי את שוק הצמיגים המשומשים בישראל, הנזקים שהם גורמים, התפתחות החקיקה בישראל והמודלים הרעיוניים שעליהם מבוססת החקיקה.

החוק מציג מטרות ברורות וקובע יעדים מדורגים לסילוק ומחזור המתפרסים על שבע שנים, וכל זאת כדי לאפשר לגורמים האחראים על הסילוק והמחזור של הצמיגים להתארגן ברמות המסחריות והתפעוליות הנדרשות.

החוק מטיל את האחריות לטיפול בצמיגים משומשים על שלושה גורמים:

1. יבואן/יצרן צמיגים: "...מי שמייבא צמיגים, מי שעוסק בייצור צמיגים, ולמעט יחיד המייבא צמיגים לשימוש עצמי".

2. יבואן רכב: "...מי שמייבא רכב מנועי, ולמעט יחיד המייבא רכב מנועי לשימוש עצמי".

3. צמיגיה/פנצ'ריה: "...מקום שבמהלך העבודה או העסקים מצטברים בו צמיגים משומשים, לרבות מקום שמשמש למכירת צמיגים כאמור,

שנה אחרי

כיום, שנה לאחר כניסת החוק לתוקפו, נדרשים הגופים הנאכפים להגיש לממונה את דוחות הביצוע של שנת היישום הראשונה, 2008/2007. גופים רבים עדיין לא הפנימו את משמעויות החוק, את דרך המימוש שלו ואת אופן הדיווח, וכפועל יוצא מכך את האחריות המוטלת עליהם.

לפני מספר חודשים מינה המשרד להגנת הסביבה משרד רואי חשבון לתפקיד "הממונה" על פי החוק. תפקידו לקבל את הדיווחים, לנתח אותם ועל-ידי כך לבחון את עמידתם בדרישות החוק של כל הגופים החייבים לסלק או למחזר צמיגים משומשים.

המשרד להגנת הסביבה פרסם באמצעות אתר האינטרנט שלו טפסי דיווח שנתיים. הגופים החייבים בסילוק או במחזור של צמיגים משומשים חייבים לדווח לממונה באמצעות טפסי הדיווח האמורים על הצמיגים שאספו. הדיווח מועבר במונחי משקל, וזאת תוך שימוש בטבלאות המרה המבוססות על ארבע קבוצות משקל של צמיגים: פרטיות, מסחרי/4x4, משא/אוטובוס וצמ"ח/חקלאי/גדול אחר.

להלן אבהיר ואסביר את החובות שהחוק מטיל על כל אחד מהגורמים האחראים על חובת הסילוק, המחזור והדיווח. אתרכז ביבואני הצמיגים וביצרניהם.

יעדים

על יבואני הצמיגים ויצרניהם (על פי סעיף 3 א' לחוק) לפעול לסלק/למחזר 50% מהצמיגים ששיווקו בישראל בשנתיים הראשונות, 70% בשנתיים שלאחר מכן, ומהשנה החמישית

ואילך - 85% מהצמיגים ששיווקו. הצמיגים המשומשים צריכים להיאסף מכל נקודה שאליה סופקו. לדוגמה, אם יבואן סיפק לצמיגייה מסוימת בכל שנה 100 צמיגים, החוק מחייבו לפנות מאותה צמיגייה 50 צמיגים בשנתיים הראשונות, 70 צמיגים בשנתיים שלאחר מכן, ומהשנה החמישית ואילך עליו לפנות לפחות 85 צמיגים.

הטיפול בצמיגים מורכב ממספר פעולות:

א. איסופם מהנקודות השונות ותייעוד האיסוף, תוך ציון כמות וגדלים של הצמיגים שנאספו.

ב. הובלת הצמיגים לנקודת טיפול.

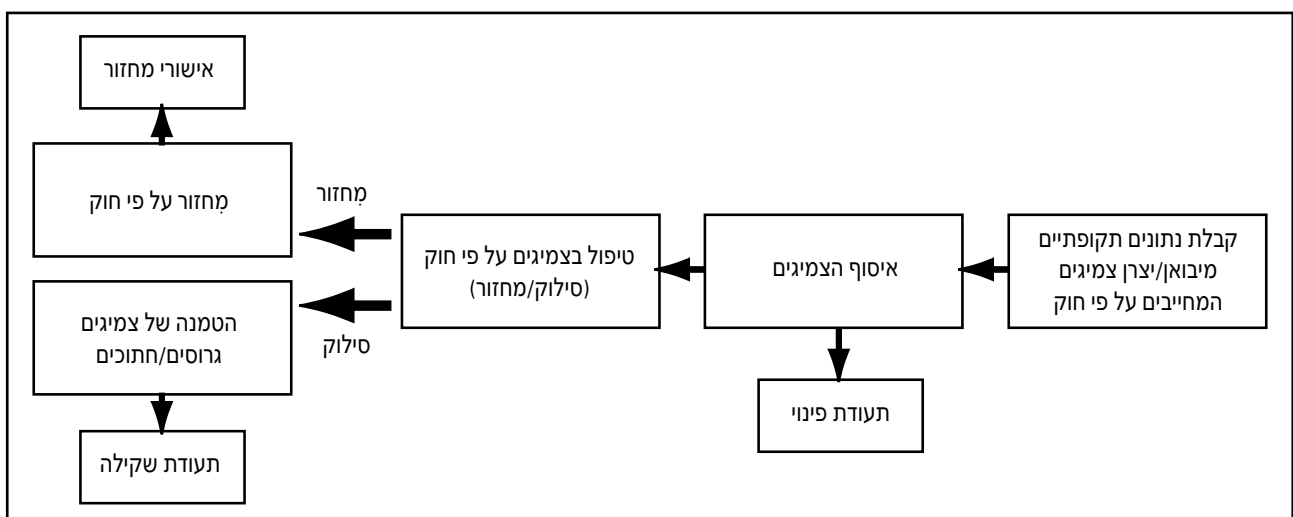
ג. סילוק הצמיגים: חיתוךם או גריסתם לארבעה חלקים או יותר, הטמנתם באתר סילוק אשפה מאושר ותייעוד ההטמנה באמצעות תעודות שקילה.

ד. מחזור צמיגים (על פי הגדרת חוק איסוף ופינוי פסולת למחזור 1993): כולל הפקת אישור מחזור מאת הרשות (האישור מעיד כי המפעל ממחזר את הצמיג). כל עוד מפעל לא אושר באופן רשמי על-ידי המשרד להגנת הסביבה כמפעל ממחזר, אין הוא כזה, ועליו להציג אישורי סילוק הכוללים, בין השאר, אישורי הטמנה של פסולת הצמיגים.

לפי החוק, בתום כל שנת פעילות על יבואן הצמיגים או יצרנו לוודא, כי מכל אחת מהצמיגיות אשר לה שיווק צמיגים באותה שנת פעילות, אסף צמיגים משומשים באותו שיעור הקבוע בסעיף 3(א) לחוק. הנוסחה הבאה מייצגת את ההוראה:

$$Q1+Q2+Q3+Qn=Tm*N$$

Tm = מספר הצמיגים ששיווק בשנה שקדמה למועד הדיווח.

סיכום

המדיניות בישראל, כמו גם בארה"ב, באירופה ובמדינות רבות אחרות, היא להטיל את האחריות לסילוק של מפגעי איכות סביבה על הגופים אשר גורמים להם. בהתאם לכך, מטיל החוק את עיקר האחריות לביצוע הוראותיו על יבואן הצמיגים או יצרנו. הדבר מתבטא בכמות היחסית של הצמיגים המשומשים שעליהם לפנות ובעושים הצפויים לתאגיד, לבעליו ולמנהליו. עם הטלת האחריות על היבואנים והיצרנים, הוטל עליהם גם נטל ההוצאה העיקרית הכרוכה בביצוע המטלות. הכל בהתאם לשיעור הסילוק או המחזור המוטל עליהם מדי שנתיים בהיקף גדל והולך.

על הצמיגיות להיות מודעות לזכאותן כי היבואן או יצרן הצמיגים שממנו רכשו כמות מסוימת של צמיגים חייב לשאת על חשבונן את פינוי הצמיגים מהן, וזאת בהתאם לשיעור החוקי בכל תקופה (מעתה ועד יולי 2009 מדובר ב-50%. על כך ארחיב בחלק ג' של הכתבה).

מחוקקי החוק היו מודעים למורכבות הכרוכה בקיום החובות. לפיכך התירו ליבואנים, ליצרנים, לצמיגיות ולכל יתר החייבים בסילוק, לקיים את חובתם באמצעות גורמים מתמחים. אלה מבצעים את האיסוף, השינוע, הסילוק, המחזור ואף ממציאים אסמכתאות לצורך דיווח. מכיוון שהחוק מטיל את האחריות לביצוע על היבואן או היצרן, בכל התקשרות עם גורם מתמחה המבצע את מטלות החוק יש לוודא כי הוא פועל על פי הנחיות החוק ומוכן לערוב ליבואן הצמיגים או ליצרן הצמיגים או לשפותו.

חלק מהגורמים החייבים על פי חוק כבר החלו להתארגן, והם שוכרים שירותים של חברות מתמחות לפינוי הצמיגים המשומשים מהצמיגיות, העברתם לסילוק או למחזור, ניהול הרישום וריכוז המידע להכנת הדיווחים על פי חוק. לביצוע המטלות המוטלות על החייבים עלות לא מבוטלת, ועל כן יש להביא בחשבון שבמוקדם או במאוחר העלות תתבטא במחירי הצמיגים החדשים בנקודות המכירה.

בחלק השלישי והאחרון של סדרת כתבות זו אפרט מהן חובותיהם של יבואני הרכב והצמיגיות.

החוק מטיל אחריות שנתית מספרית ומדויקת לסילוק או מחזור על יבואני הצמיגים, יצרניהם ועל יבואני הרכב, בשיעור הגדל מדי שנה. על צמיגיות מטיל החוק אחריות לסלק או למחזר את יתר הצמיגים. כך נוצר כיסוי מלא של טיפול בכל הצמיגים המשומשים

ל-134,600 שקלים. היה והעבירה נמשכת, רשאי בית המשפט להטיל קנס נוסף, של עד 10% מגובה הקנס, עבור כל יום שבו העבירה נמשכת. גם במקרה זה אין בתשלום הקנס כדי לפטור מקיום חובת החוק.

נוסף לכל האמור לעיל, הממונה רשאי להורות על עיכוב שחרור צמיגים של היבואן מהמכס כל עוד היבואן לא קיים את חובותיו או שמתנהל נגדו הליך שיפוטי.

אחריות מעביד ונושא משרה

החוק רואה במעביד ובנושא משרה בתאגיד (מנהל פעיל, שותף, בעל תפקיד האחראי על התחום וכן דירקטור) את האחראי למנוע ביצוע עבירה של התאגיד ושל עובדיו. המפר הוראה זו, דינו של נושא המשרה קנס בסך 26,100 שקלים.

Q_n = מספר הצמיגים שאסף, סילק ומחזר מכל צמיגיה בשנה שקדמה למועד הדיווח.
 N = שיעור באחוזים של חובת הסילוק/מחזור לפי הוראות סעיף 3.

חובת רישום ודיווח

על יבואן הצמיגים או היצרן חלה חובת הדיווח (על פי סעיף 6 א' לחוק) אחת לשנה, באישור רואה חשבון. חובת הדיווח כוללת:
 * מספר הצמיגים ששיוק בשנה שקדמה למועד הדיווח ומשקלם.
 * מספר הצמיגים שאסף, סילק ומחזר בשנה שקדמה למועד הדיווח ומשקלם.
 * הדרכים שבהן פעל לסילוקם ולמחזורם של הצמיגים.

היבואן והיצרן ינהלו רישום מלא ומפורט של חובותיהם על פי סעיף 6, והממונה יהיה רשאי לעיין ברישומים אלה ולקבל העתק מהם.

עיצום כספי ועונשים

אי עמידה ביעדי הסילוק/מחזור חושפת את היבואן והיצרן לעיצום כספי (על פי סעיף 12 לחוק). העיצום עומד על 2,000 שקלים בגין כל טון של צמיגים שלא טופל. כמובן שאין בתשלום העיצום הכספי כדי לפטור מקיום חובת החוק. אי הגשה של דיווח שנתי לממונה או אי ניהול רישום ומעקב של הפעילויות חושף את יבואן הצמיגים או היצרן לעיצום כספי בסך 33,650 שקלים.

במידה שיוחלט להגיש כתב אישום, גובה הקנס שרשאי בית המשפט להטיל על היבואן או היצרן עשוי להגיע (במקרה של תאגיד)

*מנכ"ל גרינאל אקולוגיה